

פרוטוקול מס' 75

מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
ביום ג', ט' בשבט תשל"ה - 21.1.75, שעה 08.30

נ כ ח ד :

חברי הוועדה: י. בארי - מז"ס יו"ד
ח. אבו-דביע
א. גיבלבר
א. הרליץ
א. ורדיגר
ב. טואב
ב. צ. קשת
ד. קורן

מוזמנים: מד רותם - משרד הפנים
מר שפט -
ע. אתגר - משרד האוצר
מר קולגמן - משרד המשפטים

מזכיר הוועדה: י. ברזני

ר ש מ ה : א. אולר

סדר-היום: 1. תשובה לשאלתה של ח"כ טובי
2. מצבן הכספי של הרשויות המקומיות
3. חוק הרשויות המקומיות (תמורת
אדנונת רכוש).

אני פותח את הישיבה. ח"כ בארץ, הממלא את מקומו של היו"ר י. תמיד הנמצא בחו"ל, יאחר היום לישיבה, וביקש שאמלא את מקומו עד שיבוא.

1. תשובה לשאלתה של ח"כ טובי

מר רותם:
ח"כ טובי שאל בזמן ריכוז הברואים ע"י נחל חדרה ("חפציבה-הערביית"). לפי בקשת הוועדה שלחתי משלחת לברר מה המצב במקום, וזה מה שהתברר:

במקום יושבות כ-25 משפחות (לפי המפקד של 1972) - 146 נפשות. הברואים טוענים שהם יושבים שם עוד מימי התורניים (בשנתו נקרא המקום ערב-קיסרי). בראש החפולה עומדת אשה, ילידת חדרה, הטוענת שעוד בימי המנדט הכירה המחלקה להסדר הקרקעות בזכותם לבעלות על הקרקע, והרישום על שםם כבר הוכן אבל מחוסר כסף לתשלום האגרה לא הוסדר הדבר. הכתובת המדוייקת בתעודת הזרות שלהם היא "חדרה - חפציבה-הערביית". יש להם תא-דואר 53 בחדרה, ורפ"ק הם מקבלים את הדואר שלהם. הטלפון הקרוב ביותר אליהם נמצא בחפציבה. רובם כלולים בפנקס הבוחרים לכנסת בתחום חדרה; חלקם רשומים בחפציבה, וחלקם בנורוה-חיים.

אין להם שום קשרי משפחה עם הנפרדים הערביים האחרים, והבנות שנישאות - נשארות לרוב במקום או שנישאות לבחורים מבקא-אל-גרביתה, ומעטות לבחורים בפרדסים. רובם עובדים בפרדסים רוטמן בחדרה, לרוב בקטיף. יש ביניהם גם בעלי מקצוע - מסגרים, צגרים וכו' - העובדים באיזור התעשייה של חדרה.

רוב מקומות המגורים שם הם צריפים ופחונים, אבל יש כ-15 בתים. מספר הצריפים הוא 60. אין להם משקים כלל, לא בקר ולא צאן. הם מגדלים כמות קטנה של עופות, שאותם מוכרים לתושבי הסביבה. כל אחד קונה את מצרכיו בנפרד, במכולת בחדרה (אין חנות במקום).

קיים במקום בית-ספר. לדברי התושבים לומדים שם 150 ילדים, ביחד עם אלה שבאים מחדרה (בחדרה יש מספר משפחות ערביות מפורזות בעיר). יש שם 6 מורים, שנים מכפר-קרא, אחד מבקא-אל-גרביתה, אחת מג'ת ואחד מבני המקום. שמונה כיתות מאוכלסות ב-5 צריפים, וחדר אחד מבלוקים.

ממשרד החינוך נמסר לנו שמספר התלמידים הוא 92 בלבד, כולל כל הכיתות, הגן, ושלושים התלמידים הערביים הבאים מחדרה והסביבה, המוסעים באוטובוסים על חשבון עיריית חדרה ומשרד החינוך. בב"ס, לפי משרד החינוך, 5 כיתות מאוכלסות בחמישה צריפים. יש שם מנהל וארבעה מורים. בסך הכל נותן להם משרד החינוך 158 שעות לימוד בשבוע (לכל הכיתות).

כל התושבים חברים בקופת-חולים הכללית. הם מקבלים טיפול בבית-החולים הלל-יפה בחדרה, ובמקרים דחופים מזמינים אמבולנס באמצעות הטלפון של חפציבה.

מים הם מקבלים ממעיין חלש עם פלג קטן הנשפך לנחל חדרה, ליד הגשר שעל הכביש. כמות המים מועטה. כשיש הצפה - אין אפשרות להשחמש במעיין, המזהם את המים גם ע"י הביוב.

תחבורה: - אין להם מכונית כלל. הגברים מגיעים למקום העבודה על וספה; אחרים הולכים ברגל עד לאוטובוס. הם אינם קשורים לשום רשות מוניציפלית ואינם משלמים מסים.

התושבים מוכנים לעזוב את המקום, ואף התנהל מו"ט עם חברת קיסריה שלה שייך המקום פורמלית. הם אינם רוצים לגור בשום ישוב ערבי, רק על-ידי ישוב יהודי - חדרה וכדומה. מינהל מקרקעי ישראל הציע להם מגרשים בפרדסים, בכפר-זרקא, אבל הם אינם מוכנים. הממונה על המחוז ממשיך לנהל את המו"ט, ביחד עם המינהל והחברה לפיתוח קיסריה וחברת החשמל (במקום הזה צריכה לקום התחנה החדשה, וצריך לסלול כביש ודרך השטח. השטח כולו מיועד למעשה לפארק, עם כביש לתחנה שתקום). המו"ט נמשך כבר משנת 1955, ועכשיו מוכרחים לפנותם. אם לא תהיה ברירה - בוודאי צריך יהיה לחפש עבורם שטח מתאים בחדרה. כולנו מעוניינים לפנות

מר רותם:

אותם; גם לבדואים עצמם נמאס לשבת שם והם רוצים לעבור, אבל כאמור רק לשוב יהודי.
אני מקווה שבשלב מאוחר יותר אוכל לרווח לוועדה על החקירות במו"ס.

ב.צ. קשת:
בדיקה מוזרה היא שגילתה 60 ילדים בג'יה'ס על 146 תושבים במקום. כי ברור שיש עוד ילדים, מתחת לגיל ב'ס'ס ומעל לגיל ב'יה'ס, והאינפורמציה נראית אפוא לא מדוייקת.
שנית - האם הם מוכנים לעבור לכל ישוב יהודי, או נכונת הטענה שהם אינם מוכנים לזוז מאיזור חדרה?

מר רותם:
הם מבקשים באמת את איזור חדרה, אבל רק לידי יהודים, שאתם הם קשורים בעבודה.

בענין מספר הנפשות - המספר של 146 היה במפקד של 1972. חלק מהאנשים, בפרט הילדים, בוודאי לא נפקדו. כי מספר הילדים באמת מעיד על כך שחייבים להיות יותר תושבים במקום.

2. מצבן הכספי של הרשויות המקומיות

מר רותם:
אני רוצה להוסיף אינפורמציה על מה שמסרתם בישיבה קודמת, בענין ההתפתחויות באילת.

אחרי כל הבידורים מתברר שהסכום שקיבלה עיריית אילת אינו עולה על 3,8 מיליון לירות במזומן; כמיליון לירות שטרות הוחזרו בתקופה הזאת, ונשארו כ-10 מיליון לירות שטרות במחזור, מהם כ-4 מיליון סבירים לחשלום, ומזה חלק גם שילמנו ע"י הקדמת המענקים, ועל 6 מיליון אנחנו עומדים להיאבק בבתי-המשפט.

אנחנו רוצים להעמיד כאן למבחן את החקיקה שלנו. לפי החוק אין ראש עיר או גזבר יכולים לחתום על התחייבות או על שטר אם לא התקיימו כל הוראות החוק: צריך להיות אישור של שר הפנים או של הממונה על המחוז המאפשר לעירייה ללוות את הכסף, עם פירוט תנאי ההלוואה; צריך שיהיה תקציב מאושר כדי לקבל את ההלוואה; חייבים לנהוג בהתאם לתקנות בנוגע להוצאת שטרות - שטר מיוחד שצורתו מיוחדת, עם ספח שבו ייאמר על סמך איזה סעיף תקציבי השטר הוצא, וכו'.

כשנתנו סמכות לרשויות המקומיות לחתום על שטרות - הכנסנו סעיף האומר: על אף האמור בסעיף 199 (האומר שטרות מקומיות יכולה לחתום על שטר) לא יתפרש הדבר כפוסט מאחריות אישית את החותם בשם עירייה על שטר שאין העירייה מוסמכת להתחייב בו, או שאין הוא (החותם) מוסמך לחייב בו את העירייה. וזה בדיוק המצב בעיריית אילת. לא ראש העיר הקודם ולא החדש היו מוסמכים לפי החוק לחתום על השטרות הללו, והם חייבים באחריות אישית. יש ויכוח בין המשפטנים באיזור מידה הדבר תופש גם לגבי צד שלישי. מאחר שאיננו טוענים שהשטר איננו שטר, אלא שאחראי לו מי שחתם עליו ולא החותמת של העירייה על השטר, שהושמה בניגוד לחוק - אנחנו רוצים כאמור להעמיד זאת למבחן משפטי, כדי לדעת אם יש לחוקים שלנו מעמד כלשהו, או שעלינו לתקן את החוק. מה גם שעו שהמשפט יתברר יעבור זמן, וייתכן שחלק מהאנשים שעשו דיסקונט בריבית קצוצה ייוותרו בינתים על חלק מהכסף. מה גם שהיינו כאן במצב עדין, כשעוה'ד של עיריית אילת שכח שהוא מייצג את העירייה ולא את ראש בעיר, עד שעמדנו לצדף את היועץ המשפטי לכל ההליכים הללו, ובספרו של דבר הענין עם עוה'ד סודר. זה המצב היום.

א. גיבלבר:
כבר אמרת פעם שאינני חושב שבכל הענין הזה אנחנו יכולים לרחוץ בנקיון כפינו, ולהטיל את כל האשמת ההסתבכויות הכספיות על ראשי הערים, בין אם מדובר בראש עיריית אילת או בראש עיריית ת"א. אני יודע שראשי ערים עשו בדברים

א. גיבלבר:

אלה צעדים שלא כחוק, אבל הם היו בפיקוח משרד הפנים, ואם עשו מה שעשו - הרי זה היה בלחץ המצב, בחשובה לבעיות הבודדות של חינוך וסעד וכו' שכל עיריה עומדת בפניהן. כי הם היו במצב שחבן לא נתנו להם, אבל לבנים אמרו להם לעשות - פרט למקומות בודדים ששם היו לעיריה משאבים שאיפשרו לה לקבל כספים ממקורות אחרים, כמו קרקעות, מים וכדומה. כולנו יודעים עד כמה משוגבים היחסים הכספיים בין השלטון המרכזי והרשויות המקומיות. הרשויות המקומיות חייבות שהיה להן קופה משלהן ושלא יהיו תלויות בחסדי השלטון המרכזי. אני בעד שלטון עצמי והגדרת התחומים; אם בסעד מטפלת הממשלה - שתטפל בכל האספקטים של הנושא, אם כי גם אני יחדע שהדברים אינם יכולים להיחתך כל-כך חזק. ואוטונומיה פירושה גם שליטה על הכנסות וגם על הוצאות - כמובן בפיקוח משרד הפנים. כיום המצב הוא שההכנסות של הרשויות המקומיות יורו לאפס, בגלל עליית המחירים ובגלל האיטור שחל עליהן להעלות את מסייהן, כשבמקום סובסידיות הן מקבלות הלוואות שאותן צריך להחזיר, וכשמגיע מועד הפרעון - מתחילים לקחת הלוואות בריבית קצוצה. ונוסף על כך ידוע שגם הכספים שהובטחו להן ע"י הממשלה אינם נכנסים בזמן, עד שקורה שכשהובטחה השתתפות של 60%-70% בבניית מקלטים - עד שנכנס הכסף זה נהפך ל-20%.

משום כך קשה לי להאשים רק את הרשויות המקומיות ולהצדיק את עצמנו. לגבי מי שעבר על החוק - אינני יודע מה היה קורה באותם ההגזן ביותר אילו עמד בפני אותם מצבים, וראש העיר הנוכחי של אילת אפילו איננו מבין את המצב, הוא עוד לא הספיק ללמוד את החוק ואת הנושא. וזה לא רק באילת, ולא רק עם תופר. יש גם בנקים שלוקחים ריבית גבוהה, וגם עיריית תל-אביב לקחה הלוואות מבנק לאומי שאינני יודע אם פולן באישור משרד הפנים.

לדעתי אין ולא יהיה מצום מעריכת סיכום החובות של הרשויות המקומיות. צריך להכניס סדר ושיטה בכל ענין המיסוי. שנית - צריך לעשות קונסולידציה של החובות, גם אם מדובר בסכומים גדולים. כי בסופו של דבר חובן של כל הרשויות המקומיות ביהוד הוא חוב של ממשלת ישראל. גם בהתיישבות העובדת היו מקרים כאלה. משקים נכנסו לחובות בגלל סיבות שונות - והיו קונסולידציות במשך שנים, אם ע"י הסוכנות או ע"י משרד החקלאות, ולא מיצו את הדין עם הגזבר הספציפי של כל מושב. זהו טבע הדברים בארץ מתפתחת, ובפרט כשאנחנו יודעים את מצב ההכנסות של הרשויות המקומיות, שלא איפשרו להן במשך שנים להעלות את הארצונה הכללית, שגם היא מהווה רק 14% מהכנסותיהן של הרשויות.

אני חוזר אפוא על הצעתי: אמנפטטיה; לא לרצות להטיל האשמות באנשים שהגיעו למה שהגיעו בגלל המצב שאנחנו גרמנו לו. וקונסולידציה. ולגבי העתיד צריך להנהיג סדרים כאלה שאיש לא יחטא.

ב.צ. קשת:

לי בדומה שיש הרבה רשויות מקומיות שעוברות על החוק. באילת הדבר היה משולב בשלומיאליות. קיבלו 3,8 מיליון, ב-4 מיליון נוספים אפשר להכיר - אבל בדחוב מסתובבים שטרות על כ-10 מיליון, מהם 6 מיליון שאין להם "אגא". ואני רואה בכך שלומיאליות, אם כי פה ושם יש בודדים גם רצון רע, למרות שאינני חושב בראש העיר שעשה דברים לשם טובת-הגאון.

אבל השאלה היא אחרת: עירייה מתעשרת ב-4 מיליון לירות - והממונה לא יודע, לא מדגיש ואיננו שואל מנין הרווחה? יש לי הרגשה שלא הכל כבר גלוי ויודע גם באילת, ועוד יתגלו דברים.

אני חוזר וטוען שאי-אפשר להטיל על הרשויות המקומיות תפקידים ממלכתיים שלהם חייבת להיות אחראית הממשלה. וכל המשחק הזה שאוברים שזה של העירייה אבל העירייה תקבל חלק מהכסף מן הממשלה וחלק מהכסף יהיה גרעון ואח"כ יחזירו לה חלק - איננו הולם את המציאות. יש להפריד בין תפקידים של רשות מקומית ובין תפקידים של המדינה. כי גם אם המדינה לוקחת על עצמה חלק מן התשלומים, עלולים להיות איחורים בתשלום, ואז העירייה מסתבכת בכל מיני הלוואות לא כשרות. כל זה נובע מהגישה הפסולה של ראשי הרשויות המקומיות, החושבים שע"כ עולה יוקרתם, בעוד שההיפך הוא הנכון: ראש עיר המכחת את דגליו פעמיים בשבוע אל משרד הממשלה, עם הגזבר, המזכיר וחבר מועצת העירייה שיש לו פרוטקציה באותו משרד - רק מפסיד ע"כ מיוקרתו ואיננו מעלה אותה. ראש עיר שיושב בעירו ומנהל את עניינה - מעלה את יוקרתו. והחלוקה לדעתי צריכה להיות פשוטה:

ב.צ. קשת:

הממשלה חייבת לשאת בתקציבים של כל התפקידים הממלכתיים, ואילו הרשויות המקומיות מבצעות ומטפלות בהם, כרשות ממלכתית בדרג של משרד ממלכתי מפקחת על ביצוע העבודות. לא ייתכן שנדבר על תפקידים כמו סעד, קליטת עליה ובטחון, שאותם צריכה לבצע רשות מקומית. זהו אבסורד, גם אם הממשלה נושאת ב-80% מההוצאות. כי מה על 20% הנוותרים? האם לא לגמור את המקלט או לתת סעד רק לחלק מהנוזקים? אם זהו תפקיד ממלכתי - נא לתת את התקציב במלואו, והרשות המקומית חייבת לבצע את ההוראות.

לי נראה שכל הרשויות המקומיות עובדות על גרעון, ומתייחסים לכך בשלוות-נפש. לא פעם אני שואל ראש עיר: איך אתה ישן בלילות? הרי אתה צובר גרעון של מיליונים, אם לא של עשרות מיליונים. והוא אומר: אני לא אפשוט את הרגל; ביום אחד יעשו משהו, יתנו משהו, ובינתיים הוא נכנס להלוואות שמסבכות את הרשות המקומית, את הרשויות הממלכתיות ואת משלפי המסים, אבל שנתו אינה נורדת. מפני שזאת השיטה, ולדעתי אסור להמשיך בה.

אני מוכן לקבל את הצעתו של ח"כ גיבלבר שימחקו את הגרעונות עד היום, יפתרו את הגרעונות של הרשויות המקומיות עד היום, ופחד יתחילו בחיים חדשים, אם על היסודות שאני מדבר עליהם, אם על היסודות שח"כ גיבלבר מדבר עליהם, אם על היסודות שח"כ טובי מדבר עליהם.

מה הם היסודות שאתה מדבר עליהם? מר רותם:

ב.צ. קשת: היסוד העיקרי הוא שעבור תפקידים ממלכתיים חייב להיות תקציב ממלכתי. הרשות המרכזית חייבת לשאת בעול של כל התפקידים הממלכתיים. האבסורד הוא שאותם ראשי עיר שטוענים לעצמאות וליזקרה - דווקא הם מוכנים לקבל חלק מהמס הכללי ואינם רואים בזה פגיעה ביוקרתיים. הם נאחזים בתפקידים שאינם שלהם, ואח"כ רצים לחפש מימון לגרעון. את זה צריך להפסיק. צריך לבדוק את הגרעונות שיש לכל רשות מקומית, ולהציב נקודה. ואם שואלים אותי מניין הכסף לזה - אינני יודע; לא אני אחראי לתקציב של ממשלת ישראל. אני רק יודע שאחרת תלכזה הרשויות המקומיות ותסתבכנה. כי ברגע שתומר יזוכה במשפט - יעמדו אצלו בתור לקוחות חדשים מניין הרשויות המקומיות, בכל תנאי.

א. ורדיגר: גם אני רוצה לחזור על דברים שכבר אמרתי: לא העכבר גנב אלא החוד גנב. אני אינני מאשים את ראשי הערים, אפילו אלה שנתפשו (במובן אם זה לא על רקע אישי).

עד היום ידענו למשל שבשנה שלפני בחירות אין מעלים מסים - והסיבה ידועה. כל השיטה אפוא פסולה. יש היום מהפכה כלכלית במדינה - ביטול הסובסידיות. שנים טענו אנשים שלא ייתכן מצב שמושביץ ישלם 60 אנדרות לק"ג סוכר. ואילו בעיריית היתת מדיניות של הקפאת מסים, גם בשנים הקשות של העלאות המחירים הכלליות. וכשבאה המפולת הגדולה - אם זה קורה במדינה, והממשלה על סף משבר חמור - אין אשמים ואין גנבים, והכל בסדר. אבל במקומות בהם יש כביכול אחראי - מקימים קול זעקה.

לי נראה שלא יהיה מנוס מהפרדה ברורה ברשויות המקומיות בין השירותים החייבים להינתן ע"י המדינה - חינוך, בריאות, פיתוח וסעד - ובין השירותים שהם מוניציפליים מובהקים. בעבר, כשטענת שהמדינה צריכה לגבות מסים ולהפריד לעיריית אחוז מסוימים שיכסה את כל מחסורן - טענו שאני רוצה להפוך את ראשי הערים לתפקידים של המדינה. אבל נוכחנו לדעת שהשיטה הקיימת הייתה בבחינת משחק-מחבואים ולא יותר. אין רשות מקומית שיכולה להתקיים מהכנסותיה שלה בלבד ומן הגרעון שהיא צוברת בעזרת הממשלה.

היו שנים טובות במדינה, כשהיתה מדיניות של רדיפה אחר מותרות, גם בערים. עירייה מסויימת ראתה ששכנתה בנתה תיאטרון במיליוני לירות - ורצתה בזאת גם היא. באד-שבוע למשל מצאה עצמה מקופחת - אין לה תזפורמת פילהרמונית, עם בניינים שעולים מיליונים.

זוהי תזמורת של עולים, שפתרה בעיות של עשרות משפחות.

ב.צ. קשת:

א. ורדיגר:
הקנאה של רשות אחת בשניה היא שהביאה אותן להוצאות מיותרות, וזאת היתה המדיניות. מצאו בחו"ל תורם שתרם 100 אלף לירות ליסודות של בנין - והעיריה היתה צריכה להשלים את היתר, שלא לדבר על האחזקה. מכל מקום, הדברים התגלגלו כך לאור היום; המדינה, הממשלה והאזרחים ידעו הכל - ועכשיו אנחנו רואים שחיינו בעולם של חלומות.

אם אנחנו רוצים אפוא לתקן את המצב - אי-אפשר לעשות זאת בצורה של טלאי על גבי טלאי. אי-אפשר לתקן ולהמשיך ללכת באותן שיטות. גם ברו"ח שהוגש לוועדת הכספים ע"י מרכז השלטון המקומי אני רואה שהשלטון המקומי משתדל להתמיד באותן שיטות, ואין שום רעיון של שינוי רדיקלי.

אם נמשיך בשיטה זו - בעוד שנתיים נעמוד שוב בפני אותן בעיות. אני חוזר אפוא ואומר: המדינה איננה יכולה להתחמק מליטול על עצמה את ההוצאות של השירותים שהמדינה חייבת לתת אותם לתושבים - חינוך, בריאות וסעד - תוך פיקוח מטעם משרד הפנים על הפיתוח, כדי שרשות מקומית לא תיכנס להוצאות שאין להן כיסוי, גם אם הדבר ירוש תוספת עובדים. וההמלצות של מרכז השלטון המקומי לצערי אינן הולכות בכיוון הנכון.

הג'נ'רל י. בארי:
לי נראה שהגיע הזמן שהממשלה תנקוט עמדה כלפי שורה של הצעות עקרוניות שהועלו במסגרת הדיונים שהיו לנו בוועדה. ראשית - ההצעה להעביר את השירותים הממלכתיים לאחרייתה ולמימונה של הממשלה.

מר רותם: מה פירוש "אחרייתה"?

הג'נ'רל י. בארי: שהיא-היא שתקיים את השירותים הללו.

א. גיבלבר: בחינוך אתה מתכוון גם לבניית בתי-ספר?

הג'נ'רל י. בארי: בהחלט. והרי הבהירו לנו כאן שהגרעון העיקרי של הרשויות המקומיות נובע מבניית מקלטים ובניית בתי-ספר. אבל אני מתכוון גם לסעד גם לבריאות.

כי דבר אחד ברור: לא זו בלבד שהשירותים הללו מכניסים את הרשויות המקומיות לגרעונות, אלא הם גם פסטיחים את הדעת מטיפול בתחומים שהם מטבעם בסמכותה של רשות מקומית. אין כל סיבה שבאותה של עיריה לא תהיה בנקיון העיר או בשיפור השירותים.

שנית: העברת הגביה לממשלה. ע"י איחוד הגביה ניתן יהיה לאחד את המנגנון, והמדינה תעביר אחוז מסויים מהכנסותיה לרשויות המקומיות. והנסיון של מס רכוש איננו כה גרוע.

ומכאן לשאלה: האם ניתן או לא ניתן לייעל ולקצץ במנגנון של הרשויות המקומיות, ללא קיצוץ בשירותים? אני כשלעצמי כופר בהנחה שקיצוץ בתקציב ובמנגנון פירושו גם קיצוץ בשירותים.

לדעתי צדק ח"כ קשת: אם מאשרים מראש תקציבים גרעוניים - התוצאה אינה בוששת לבוא. ואם מראש מאשרים גרעונות - אפשר להקים תיאטרות וספריות וכו', כדי לשלם רק כשירחיב, ותמיד יהיה מישהו שיכסה. געור שאילו ידעו ראשי הערים שאין מי שיכסה - ייתכן שהיו מכלכלים את צעוניהם אחרת. רק הבוקר שמענו ברו"ח על פניה של ראש עיריית רמת-גן למשרד הפנים לחפש כבר עכשיו מקורות כספיים אלטרנטיביים, משום שהעלאת המסים לא תפתור את הבעיה. וההשוואה שערך ח"כ גיבלבר עם גזבר של קיבוץ שלפעמים עוקף נוהלים - איננה תופשת. כאן יש לנו חוקים,

היו"ר י. בארי:

שנחקקו כדי למנוע בדיוק אותם מצבים שנתהוו. וראש עיר שעבר על החוק - שום מטרה טובה איננה יכולה להכשיר את צעדיו. כי בדיוק לכך התכוון המחוקק כשקבע שאסור לקחת הלוואה ללא אישור של משרד הפנים, שבדיו אפשרות הפיקוח והבדיקה אם אמנם צריך לקחת את ההלוואה או שמא אפשר למצוא את הכסף בעיריה בדרך אחרת. ואי-אפשר להסתחר מאחורי הטענה שהכוונה היתה טובה.

ג. סורן: גם אני חושב שהפורמליסטיקה בועדה להבטיח מדיניות. החתימה והבדיקה דרושים כדי לדעת אם אמנם סדרי העשייה במקום יש להם ניסוי.

מר רותם: אין בידי אפשרות להוכיח לכל חבר כנסת שאמנם לא חישב את הצעתו עד הסוף. בכל העולם נהוג שאין רשות מבצעת יכולה לקבל הלוואה ע"י החלטה שלה בלבד. משום שכל רשות נבחרת לתקופת זמן מוגבלת, ולא ייתכן שע"י החלטה שלה תחייב את כל הבאים אחריה. זהו אפוא מחסום. הצורך באישורים איננו ביורוקרטי בלבד.

באילת המצב הוא שהיה אישור. הממונה על המחוז נתן אישור לקבלת הלוואה של 4 מיליונים כדי לכסות בניין ב"ס. הוגשו לו מסמכים: תקציב בלתי רגיל של 4 מיליון, לכן-וכך שנים, בריבית של 9%, לא צמודה. והממונה אישר. ובמסגרת זו אפשר היה לקבל את ההלוואה. אבל מה שלא גילו לממונה היה ההסכם שהיה שכל ששה חדשים צריך לתת שטרות, וזה מה שהביא למצב שנוצר. ידענו על מצבה הקשה של עיריית אילת, ונתנו לה אפשרויות. אבל אילו באה אלינו העירייה והיתה אומרת בדיוק במה מדובר - לא היינו מסכימים.

אני רוצה להודיע: משרד הפנים, משרד האוצר, מרכז השלטון המקומי וארגון המועצות האזוריות הקימו לאחרונה ועדה היושבת ומעבדת תכנית של רפורמות, בדיקה כל השירותים שאותם אפשר להעביר לממשלה או שבהם חתיה השתתפות. וכבר מתגבשת תמונה. אנם, לא הגענו להסכמה פה אחד על כל ההצעות, אבל אני מקווה שנגיע למשהו.

קל מאד לדרוש לעקור שן נגועה במקום לטפל בה. אם רוצים להעביר את כל שירותי החינוך לממשלה, והממשלה תקים בכל כפר מנגנון שיפקח - אינני יודע אם ע"כ תיפתר הבעיה.

ג. צ. קשת: ומה בנוגע לשן רקובה, לא נגועה?

מר רותם: המצב של השלטון המקומי קשה, אבל לא רקוב. וכבר הגיעו למסקנה שלא ייתכן לשלם תוספת יוקר על הכל פרט לשירותים שניתנים לאזרחים. מכל מקום, הבעיה הזאת של העברת שירותים נבדקת עתה, ובעניין זה נגיש המלצות במטרה להגיע למצב שיהיה מבוסס על שירותים ברשויות המקומיות באחריות של השלטון המקומי ותוך הבטחת האמצעים לשלם עבורם. כי בזה העניין: אנחנו חייבים להבטיח משאבים מספיקים כדי לאפשר ניהול סדיר של השירותים.

הוזכר למשל עניין הסעד. לא הדי משפחה עניה ליד סביון, הרוואה את רמת-החיים של שכניה, פהרץ משפחה עניה במקום אחר, ששכניה עניים כמעט כמוה. סביון יכולה להרשות לעצמה לתת לענייה קצת יותר, אבל על חשבונה היא.

כבר סוכם אצלנו שלא יהיו עוד הלוואות, אלא העזרה לרשויות המקומיות תינתן ע"י מענקים בלבד.

לא ייתכן שמי שאחראי לביצוע שירות לא יהיה אחראי גם להכנסה. אחרת לא תהיה אחריות ברשויות המקומיות. וכל הצעה שהממשלה היא שתגבה את כל המסים ואח"כ תצביע לרשויות המקומיות צ"ק כדי שזו תוציא אותו, רק תגרום לבזבוז. אין במציאות מקרה שכספים מוצאים בדיוק לפי ספר של סטנדרטים שמישהו מבחין כתב. כי אחרת לשם מה יהוש בכלל שלטון מקומי?

מר רותם:

זה שנתיים-וחצי שאיננו מצליחים לקבל עובד למחלקת הביקורת במשרד הפנים. אין מועמדים, בגלל מדיניות השכר הנהוגה היום במשק הציבורי. מניין ניקח אפוא את הפיקוח? אני מסכים עם הביקורת שהוטחה כנגד המשרד על הפיקוח הלקוי, אבל זהו המצב. חייבת לחול אחריהם ישיבה על נבחרת הציבור; על כל הוצאה הם חייבים לחת את הדין לבוחר, וזאת באמצעות הצורך להגדיל את הפרטים על כל הוצאה נוספת שהם פוציאים. ואין זה גם נכון שכל ההכנסה העצמית של הרשויות המקומיות היא 14% בלבד. כי ההכנסה העצמית איננה מורכבת רק מארנונה, וסך כל ההכנסה העצמית מגיעה לקרוב ל-40%.

כל הדעות שנשמעו כאן הועלו או יועלו גם בוועדה שהזכרתי. השאלה העיקרית היא אם אמנם צריך לבטל את הארנונה הכללית או לא, ולא בגלל האוטונומיה אלא בגלל הצורך להטיל חובה ואחריות על הרשויות המקומיות. חייבים גם לפתח מוסד כספי מיוחד של הרשויות המקומיות - בנק מוניציפלי. התחלצו לטפל בזה ביחד עם מרכז השלטון המקומי, והמוסד הקטן שקיים (אוצר השלטון המקומי) עושה רבות. עכ"פ, עדיין יש גורמים במדינה שמפריעים לשלטון המקומי להקים לו בנק משלו. הוגשה הצעה בעניין זה; הצענו לאחד את הפיס עם אוצר השלטון המקומי ולהקים משהו גדול שיתן לרשויות המקומיות את המיסון בזמן, כדי שנוכל להגיע לפעולות כספיות של מזומן. כי כיום יש לרשויות המקומיות הוצאות מיסון של 350 מיליון לשנה משום שאין להן מיסון נכון ובזמן. וזה מתבטא בחשלושים לקבלנים ובריבית שהן משלמות. אנחנו מקווים אפוא שהפעם יזכו הדברים לתשומת לב באותה, ואני מקווה שנוכל בקרוב לדווח לוועדה על תוצאות העבודה של הוועדה שהזכרתי.

היו"ר י. בארי:
האם חברי הוועדה סבורים שעדיין יש מקום לשמוע את ראשי השלטון המקומי, או שהם סבורים שהדברים מוצו ואפשר לגשת לניסוח המלצות ומסקנות?

א. ורדיגר:
לי נראה ששמיעה נוספת לא תוסיף על מה שכבר שמענו.

ע. אתגר:
בחדשיים האחרונים אנחנו דנים בוועדה באינטנסיביות בכמה מן הדברים שהועלו כאן. מה שרציתי להעיר שמרוח הדברים שנשמעו כאן אפשר היה לחשוב שברשויות המקומיות הכל בסדר, ורק הממשלה אשמה. נכון שלא כל האמצעים שהרשויות שלהן נובע מהתחייבויות שראשי הערים לקחו על עצמם. למשרד החינוך יש היום מגבלות בתקציב לבנין בתי-ספר. ואם רשות מקומית לוקחת על עצמה לבנות ב"ס - זה משום שהיא לקחה זאת על עצמה, והיא צריכה לעמוד בזה. הוא הדין בקשר להוצאות סעד.

א. הרליץ:
יש הבדל בין צורת השתתפות הממשלה בהוצאות סעד לבין השתתפותה בהוצאות חינוך, וזהו מחדל עצום שבני משרדי הממשלה משתתפים בתקציבים של רשויות מקומיות בשיטת שונות. משרד החינוך משלם עבור המורים, ואילו משרד הסעד מעביר הקצבה לעיריות אשר ממנות את הקצבות הסעד בעצמן. זהו למעשה יסוד הבעיה.

היו"ר י. בארי:
זה יפה שעל הנייר הממשלה צריכה לממן בניית בתי-ספר. אבל כשהכספים אינם מגיעים בזמן - העיריה רצה לקבלנים ולוקחת הלוואות כדי לשלם בינתיים, והכספים שהממשלה מעבירה באיחור ערכם נמוך בהרבה.

ע. אתגר:
הטענות נכונות, אבל גם לחוסר האחידות בין משרדי הממשלה השונים יש סיבות. ועדיין גם בצד המאושר שבתקציב יש דברים שאינם מתחייבים, ולא כל המחדל טמון בצד של העברת הכספים. יש מקרים שרשות מקומית מתחילה לבנות לפני שקיבלה את האישור, וכו'. מה גם שבסל החינוך יש דברים שאמנם קשורים בנושאי החינוך

ע. אחגר:

אבל הם שייכים לרשות המקומית, כי לא הדי חינוך חובה כהרי חינוך משלים וכו'. הוריאנטים כאן דקים מאד. אי-אפשר לטעון שהרשות המקומית צריכה לנקות את המדרכות, והממשלה תטפל בחינוך. העבודה מתייחסת לפרטים הרבה יותר קטנים, והסדר המימון צריכים להיות בהתאם לנושא המסויים ולא דווקא לפי הוריאנטים של חינוך, סעד ובריאות.

שמענו את הדברים. רצייתם רק להבהיר שאיננו יושבים כאן רק כמסיגורים של

היור י. בארי:

הרשויות המקומיות.

3. חוק הרשויות המקומיות (תמורת ארנונת רכוש)

מר רותם:

זהו אחד החוקים שבאו לשפר את מערכת ההכנסות של הרשויות המקומיות. עד 1968

היו שני סעי רכוש במדינה: מס רכוש ממסלתי, וארנונת רכוש של השלטון המקומי. והאחוזים היו גבוהים למדי; היו מקומות בהם ארנונת הרכוש הגיעה ל-6% והממשלה גבתה 3% מס רכוש. היו גם בעיות עם חוק הקנת הדייר, ששכר הדיירה היה מוקפא בחלק מן הדירות ובחלקן (לאחר שנתחלפו הדיירים) לא, ועי"כ נוצרו עיוותים גדולים; שני דיירים באתו בית שילמו סכומים שונים, ועל אחת כמה וכמה דיירים בבית שכן, חדש.

הממשלה הגיעה אפוא למקנה שחייבים לבטל

את ארנונת הרכוש של הרשויות המקומיות, ולאחר אותו עם מס הרכוש של הממשלה (תוך הורדה של שיעור המס המאוחד). סוכם אז שתמורת ביטול זכותן של הרשויות המקומיות לגבות ארנונת רכוש הן תקבלנה תמורה מהכנסות המדינה, שערכה תעלה עם גידול ההכנסות של המדינה, כפיצוי על גודל השווי לצרכי ארנונה, שהיה עולה בכל שנה.

זה הביא אותנו לרשימה המופיעה בגוף החוק,

הפצלמת למעשה את המצב שהיה ב-1968 מבחינת הכנסותיהן של הרשויות המקומיות מארנונת הרכוש באותה שנה, שהיו מקריות לגמרי. כי היו רשויות שע"י פעולות ספקולנטיות הגיעו באותה שנה לאחוז הכנסות מארנונת רכוש שאינו עומד בשום פרופורציה לגודל המקום, כמו למשל הרצליה; לעומת חדרה למשל שבאותה שנה היו לה הרבה יותר תושבים מאשר להרצליה והרבה יותר רכוש, אבל המס שם באותה שנה היה נמוך בהרבה.

על הרשימה הזאת ביססנו את חלוקת ההכנסה

מהמס, והושג המכם עם מרכז השלטון המקומי - שאושר בכנסת ובוועדת הכספים - שהבטיח כי הענין ימצא את סידורו הסופי ע"י חוק בכנסת.

הענין נמשך זמן רב, משום שלא ידענו בדיוק

איך לנסח את הדבר. ההסכם המקורי לא כלל הסדר לגבי רשויות מקומיות חדשות ולגבי שינויים שיחולו ברשויות המקומיות, כמו בבת-ים למשל שבגולה ללא שום פרופורציה לאחוז הכספים שהיא מקבלת לפי הרשימה שצורפה לחוק. חייב היה אפוא לבוא תיקון בחוק שיאפשר ויסות - אם כי גם זה לא ויסות קבוע אלא דבר זמני, עד שהענין ייבדק בכללותו, במסגרת של ריפורמה כללית במיסוי. אני מודה מראש שגם התיקון המוצע איננו המינימאלי והצורך ביותר. יש מספר מקומות שקיימים היום אבל אינם כלולים ברשימה. הפתרון עבורם נמצא בסעיף 4(2) האומר שרשות מקומית חדשה תקבל בשנה הראשונה כ-10% מהכנסותיה, וכל תוספת של אוכלוסיה תמצא, בעשור הראשון, 10% מהכנסות המקומיות השונות לפי מפתח שנקבע, כדי לתת ביטוי לבניה החוושה וגם לגידול הכללי של המקום. מכל מקום, אני חוזר ומבקש שתתחשבו בכך שקשה להכניס תיקון כלשהו מבלי שהדבר יערער את כל המבנה, ואנחנו מבקשים שהוועדה תתן בענין זה קודיט לשר הפנים ותאשר את החוק כפי שמוצע.

מר קלוגמן:

אני מבקש להעיר על שני שיבושים קלים שנפלו בדברי ההסבר: האחד - טעות-דפוס

בסעיף 4(2); במקום המלים "השווה ל-20% מסך כל התקבולים" צריכים להיות "10%". שנית, בפסקה (3) יש ציטוט של המונח "גמר בניה" כפי שמופיע

מר קלוגמן:

בחוק מס רכוש וקרן פיצויים. בתשל'ד תוקן החוק, ונאמר שם במקום "מסעה שהבנין כולו או מקצתו נתפש לראשונה, או מסעה שכיסוהו בגג" - "או מסעה שהוא ראוי לשימוש שיועד לו". כך צריך להיות גם כאן.

ב. מואב:

עפ"י מה נקבעה הרשימה שבתוספת, וכן האחוזים? מר רותם אמר שזה עפ"י הגביה

של שנת 1968.

מר רותם:

כן. לקחנו אז ממוצע של גביה של שלוש שנים - 1966, 1967 ו-1968.

ב. מואב:

וזה ישמש כבסיס ל-50% מהתמורה?

מר רותם:

יותר. זאת התמורה המלאה עד לפני שנתיים, ורק התוספת של כל שנה תחולק 50% לפי הרשימה ו-50% לפי מה שנאמר בחוק.

הי"ר י. בארי:

מתי אתם סבורים שתוכלו להרכיב רשימה שתביח גם את דעתכם, גם מבחינת הצדק

והמצב הרצוי?

סעיף 5 אמור להסמיך את השר לשנות את הרשימה שבתוספת, ע"י פרסום ברשומות בלבד. כלומר, אנחנו מקניס כאן סמכות רחבה מאד לשר, שאיננו צריך אפילו להודיע בכנסת. האם אין זו סמכות רחבה מדי?

מר רותם:

היא מוגבלת מאד. לאור החלוקה שבסעיף 4 משתנים האחוזים. מאה-אחוז של השנה הם הבסיס של השנה הבאה. בכל שנה צריך השר להוסיף את הסכומים ולשנות את האחוזים בהתאם. אם מתוך התוספת של השנה מעניק השר למשל 20% לת"א, בעוד שברשימה הבסיסית יש לה 23% - זה משנה את האחוז הכללי שמקבלת ת"א.

מר שפט:

ההערה של ח"כ בארי נכונה בחלקה הקטן. בשוליים-שבשוליים יש סמכות רגולטיבית כלשהי לשר הפנים לשנות את הרשימה לפי שיקול דעתו, ואולם לפי כללים אובייקטיביים שניתנים למדידה. לגבי השינויים האוטומטיים אין לשר הפנים כל שיקול דעת; הוא פועל עפ"י הקביעות הטמעות, עפ"י מספר המטרים המרובעים הנוספים, מספר האוכלוסין הנוסף וכו', ללא כל שיקול דעת. זה לגבי 99% מהתמורה הנוספת. אם בשנה מסוימת למשל התמורה הנוספת כולה היתה אלף לירות, והיו 10 רשויות שקיבלו 100 לירות כל אחת - בשנה הבאה נהפכו אלף הלירות ל-1200 - 200 לירות תוספת, ויש עוד רשויות מקומיות חדשות שקמו באותה שנה. חלוקת אלף הלירות המקוריות כבר מותווית גם בשנה הבאה; עכשיו צריך לחלק רק את 200 הלירות הנוספות.

הי"ר י. בארי:

מדוע? בסעיף 5 נאמר במפורש: בכל שנה יקבע השר ויפרסם ברשומות רשימה ותיקונים

על יסוד חלוקת מלוא סכום התמורה.

מר שפט:

הכוונה היא לאחר שכל הפניפולציות של סעיף 4 כבר נתמלאו. בכל שנה אנו חייבים להתחיל את הרשימה מחדש, על בסיס החלוקה של השנה שעברה. השוליים שהזכרתי הם שינויי תחום, ואיחודים. מעבר לכך אין לשר הפנים שיקול דעת. השאלה היא של אסון בשך הפנים. אבל צריך שיהיה ברור שסעיף 5 מוסב על סעיף 4. את סעיף 5 כפי שקרא ח"כ בארי צריך לקרוא ביחד עם סעיף 3.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
21.1.75

הי"ר י. בארי:
סעיף 3 קובע שהתמורה תחולק בהתאם
לרשימה שבחוספת לחוק. סעיף 4 מדבר על
חלוקת התמורה המוגדלת - החוספת לתמורה. בא סעיף 5 ואומר שהשר רשאי
לשנות, לתקן הפרסם את מלוא התמורה לאותה שנה. הוזה אומר שאם אתה
מחבר את סעיף 3 וסעיף 5, כפי שתהיה הרשימה לקראת השנה הבאה - זהו
האופן בו תחולק התמורה. היכן אתה רואה כאן שהשר מוגבל בחלוקת האלף?

מר שפט:
הוראת היסוד היא בסעיף 3. על יסוד
החלוקה הזאת הוא קובע את החוספת.

מר רותם:
אפשר להוסיף את המלים "בהתחשב בהוראות
החוק".

מר קלוגמן:
האמת היא שהכוונה ברורה. כדי להסיר אפוא
כל ספק אפשר להוסיף בסעיף 5 שבכל שנה
יקבע השר בהתאם לאמור בסעיפים 3, 4 ו-5, ומה שיסיר לשיקולו יהיו
באמת רק השוליים של השינויים.

הי"ר י. בארי:
לא נראה לי שהתיקון פותר את הבעיה. גם
אם אין הכוונה לכך - לפי האמור כאן
בסעיף יכול שר הפנים לשנות בכל שנה את הרשימה כולה, ועי"כ אתה מעניק
לו סמכות רחבה מדי. מה גם שמשרד הפנים טוען שלא זאת הכוונה, והשר אף
איננו רוצה בסמכות כזאת.

ב.צ. קשת:
אלף הלירות המקוריות, לפי הדוגמה של מר
שפט, אינן ניתנות לשינויים?

מר שפט:
לא.

ב.צ. קשת:
מדוע?

מר שפט:
משום שזהו ההסכם בין הממשלה ובין
הרשויות המקומיות, שתמורתו ויתרו על
ארנונת הרכוש שלהן.

ב.צ. קשת:
גם אם יש שינוי בהרכב האוכלוסייה, בגלי
העליה וכו'? האם הדבר איננו ניתן כלל
לרביזיה, גם לא של ועדת הפנים? אנחנו באים כאן לתת תשובה לענין
החוספת, ומתעלמים מן היסוד, מאלף הלירות המקוריות שהוזכרו, שאינן
ניתנות לשינוי למרות שכולנו יודעים שחלו שינויים. אני מציע אפוא
סקודם-כל נחשוב על הענין העקרוני הזה, עוד לפני שבדבר על הסמכות
שרשאית תהיה לשנות.

הי"ר י. בארי:
כשאני קורא את החוק - לי לא נראו שאלף
הלירות הראשונות מוקפאות, ואני מדבר
דווקא על ענין הסמכויות. משום שנאמר כאן בפירוש שלשר יש סמכות לשנות
את המפתח העיקרי.

א. גיבלבר:
סעיפים 3 ו-4 נוגעים לחוספת, בהתאם
לשינויים שהזכיר ח"כ קשת. סעיף 5 נראה
כסעיף מסכם, האומר שעפ"י הנוסח של הסעיפים 3 ו-4 רשאי השר לעשות
שינויים בחלוקת החוספת.

מר שפט:
בסיפא של סעיף 5 נאמר שהרשימה המתוקנת בכל שנה תשמש בסיס לחלוקת התמורה בשנה שלאחריה, באופן ובכללים שנקבעו בסעיפים 3 ו-4. לדעתי זה לא ניתן לשינוי.

הינד י. בארי:
ולדעתי (ואני חושב שגם לדעתו של מר קלוגמן) - כן.

ב. מואב:
גם לי נראה שאנחנו נותנים לשר סמכות להכניס שינויים ברשימה ובחלוקה של התמורה כולה, גם של אלף הלירות המקוריות. ואם אמנם לא לכך הכוונה - צריך לנסח את הסעיף מחדש.

ב.צ. קשת:
ועל כך אני מערער. אני רוצה שתהיה סמכות לשנות. השאלה היא למי תהיה הסמכות הזאת.

ב. מואב:
לי נראה שאנחנו קושרים את הרשויות המקומיות יותר מדי בשר, שלו אנחנו נותנים יותר מדי סמכויות. אם יהיו קריטריונים ברורים - בבקשה.

מר רוזם:
אני מסכים אתך. אנחנו איננו רוצים בשום סמכויות בעניין זה.

ב.צ. קשת:
כרגע אינני מדבר על סמכויות. גם אני מוכן להגביל את שר הפנים. אני מדבר על הנחת היסוד של משרד הפנים האומרת שבחלוקה המקורית לא נובעים. אני טוען שגם בחלוקה המקורית צריך לשנות. שאלת הסמכויות היא שלב שני.

ב. מואב:
בזה אני מסכים אתך.

לא ברור לי העניין לגבי מועצות מקומיות ואיזוריות. כי יש מועצות שכנות שהחלוקה ביניהן מוזרה ביותר. הכפר ירכא למשל מקבל לפי הרשימה 0,04%. ואילו מועצת מעלה-הגליל הסמוכה מקבלת חצי-אחוז.

מר רוזם:
זה לפי המסים שהוטלו על-ידי הרשויות המקומיות ב-1968. צריך פעם גם לתת שכר למי שגבה מסים כפי שצריך.

ב. מואב:
אל זה היה ב-1968, והיום אנחנו ב-1975.

מר רוזם:
היום אין להם עוד סמכות להטיל ארנונת רכוש.

הינד י. בארי:
הערעור על עצם הבסיס הוא פרשה בפני עצמה. מה שאנחנו רוצים עכשיו זה ראשית-כל למנוע קשת; ושנית - לקבוע מי תהיה הרשות הנצחה של המצב, לפי דברי ח' המוסמכת לשנות, כאשר ישנו.

מר קלוגמן:
סעיף 5 קובע שהרשימה תתוקן בכל שנה. על זה אין מחלוקת. איך היא תתוקן? - השר מוגבל בתוספת הקיימת ברשימה - גם על זה אין מחלוקת. כתוב: על יסוד התמורה באותה שנה. מהי התמורה באותה שנה? - התוספת, פלוס

מר קלוגטן:

השינוי שלפי סעיף 4, פלוס שינויים של תחומי השיפוט. אין לדעת מחלוקת על כך שהתיקון מורכב משלושה גורמים: התפירת הקיימת, השינוי לפי סעיף 4, פלוס שינוי של תחומי שיפוט. כמובן שזה לא מכסה את דרישתו של ח"כ קשת.

ג.צ. קשת:

אני מציע שנבהיר את עמדתנו ליועצים המשפטיים, ונקבל מהם בשבוע הבא תגובה; אולי נוכל למצוא דרך משותפת. אין כל טעם לדבר על סמכות לפני שאנחנו קובעים את היסוד. כי אני מתייחס אחרת לסמכויות לגבי התמורה כולה ולסמכויות לגבי השוליים בלבד.

מר רוטם:

הנקודה כפי שהעלה ח"כ קשת איננה משפטית. הוא טוען בגד החלוקה כפי שמופיעה ברשימה המצורפת לחוק. גם אני אמרתי שההצעה איננה כליל השלמות, ועדיין אין לנו תרופה איך לנסח סמכות כלשהי שיכולה לשנות זאת כרגע. ברור ששר הפנים איננו יכול לקחת על עצמו אחריות לשנות את הדבר במסגרת הקיימת. מכל מקום, כבר התחילו דיונים על הרחבת השותפות של הרשויות המקומיות בעוגה של הממשלה, וייתכן שנאחד אותם 4% עם אחוזים נוספים, ונמצא מפתח אחר. כרגע איננו מציעים לערער את הבסיס הקיים, ואין לנו דרך אחרת.

הסעיף הנוגע לסמכותו של שר הפנים הוא ענין נפרד, ואני חוזר ומודיע ששר הפנים איננו רוצה לעצמו סמכות, ואני מציע למצוא נוסח שיצמצם עוד יותר את סמכותו של השר, שתהיה סוגבלת לענין התוספת בלבד. ואין כאן מקום להתייעצות נוספת במשרד, כפי שהציע ח"כ קשת, משום שהנקודה איננה משפטית.

ג.צ. קשת:

אני מציע בכל זאת לחפש סמכות שתוכל להחליט על שינוי הבסיס כפי שמופיע כאן, ואני מציע שבנוא בדברים גם עם מרכז השלטון המקומי בנדרון.

היו"ר י. בארי:

כבר היו פניות מרשויות מקומיות הטוענות שהן מקופחות לפי הטבלה הזאת.

ג. מואב:

במסגרת הדיונים על הרפורמה העתידה בהעברת כספים מהאוצר לרשויות המקומיות, אם נשווה את הרשימה הזאת לחלקם של תושבי הרשויות המקומיות השונות במסים - איך תיראה אז הרשימה?

מר רוטם:

אני נני יודע. כי אם אנחנו מתחשבים בעת חלוקת המענק בהכנסה במס רכוש; מקום שמקבל יותר המורה מס רכוש - מקבל פחות מענק. אבל למצוא שיטה - עדיין איננו מסוגלים.

מר שפס:

יש במדינה ירידה ממשית של ערך הכסף. פירוש הדבר שהערך הנומיןלי אמנם נשאר, אבל הערך הריאלי של התמורה הבסיסית הולך ופוחת מדי שנה. ואנחנו עוסקים בתמורה לא באחוזים אלא בערך נומיןלי, כשהתחשבות ציולית הממשית של ערך הכסף נכללת ב-50% בתוספת. כלומר, אלף הליירות הבסיסיות נשארות תמיד אלף לירות; התוספת מתחשבת בירידת ערך הכסף ועליית ההכנסות ממסי המדינה שהם דינאמיים (מס הכנסה וכו'). בכך ניתנת אפשרות של רגולציה מסויימת. כעבור מספר שנים ההוראות הרגולטיביות של סעיף 4 יביאו בלאו הכי לידי השינויים המצופים ע"י ח"כ קשת.

מר רוטם:

אני חולק על הדעה הזאת.

ועות הפנים ואיכות הסביבה
21.1.75

הי"ר י. בארי:
אני מבקש שהיועצים יתחשבו בשתי המגמות:
גם בהעשה שאיך לשנות את הבסיס; וגם
בהצעה להקים ספנות שתוכל לשנות אותו, ופי תהיה הספנות הזאת. לישיבה
הבאה אני שביאור לנו הצעה מנוסחת.

מר רוטם:
זה נוסף לספנות לחלק את התוספת בלבד,
כפי שמוצע בחוק שלפניכם.

מר קלוגמן:
וכפוף למגבלה שהכל כפוף לאחוז מסויים
בלתי משתנה מכלל המסים, שאחרת יתנגד
האוצר.

ברור.

הי"ר י. בארי:

(הישיבה נועלה ב-11.05)